

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

34233

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 25.09.2025

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili

Türkiye'nin atık yönetimi politikaları son yıllarda çevresel, ekonomik ve toplumsal açıdan ciddi bir dönüşüm ihtiyacı içindedir. Evrensel Gazetesi'nde 17 Eylül 2025 tarihinde yayımlanan ve gazeteci Derya Köroğlu tarafından hazırlanan haberde, ülkemizde her yıl yaklaşık 30 milyar adet ambalaj atığı üretildiği vurgulanmış; bu atıkların önemli bir kısmının doğaya terk edildiği, özellikle otoyollar, piknik alanları ve kent çeperlerinde ciddi bir çevresel kirliliğe yol açtığına dikkat çekilmiştir.

Gıda, içecek ve temizlik ürünlerinin tüketimindeki artışa paralel olarak ambalaj atıkları, plastik kirliliği, mikroplastik yayılımı, yaban hayat üzerindeki tehditleri, deniz çöpleri ve sera gazı emisyonları gibi pek çok ekolojik sorunla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle depozito-iade temelli döngüsel sistemler, çevresel sürdürülebilirlik açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu kapsamda Bakanlığınız öncülüğünde geliştirilen Depozito Yönetim Sistemi (DYS), Türkiye'nin ulusal geri dönüşüm stratejileri içinde en kritik halkalardan biridir. DYS, tüketici tarafından geri getirilen ambalajların yeniden hammaddeye dönüştürülmesini sağlayarak hem atıkların doğaya karışmasını önlemeyi hem de döngüsel ekonomi hedeflerine katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Sistemin teknik altyapısı Depozito Bilgi Yönetim Sistemi (DBYS) üzerinden yürütülmekte olup; başlangıçta cam, plastik (PET) ve alüminyum olmak üzere belirli hacim aralığında ambalajları kapsamaktadır. Ancak uygulama kapsamı, sahadaki erişim düzeyi,

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

tüketici davranışı üzerindeki etkisi, geri iade bedelinin belirlenme yöntemi ve sosyal etkiler henüz kamuoyunca yeterince şeffaf bir şekilde tartışılmış değildir.

Özellikle geri dönüşüm zincirinin görünmeyen emekçileri olan sokak atık toplayıcıları, bu sistemin kapsamına dahil edilmeden geçiş yapılırsa, yüz binlerce kişinin geçim kaynağı tehlikeye girebilecektir. Belediyelerin ve geri dönüşüm tesislerinin rolü de bu süreçte kritik önemdedir. Aynı şekilde, kırsal bölgelerde yaşayan vatandaşların iade sistemine erişimi konusunda altyapı sorunları yaşanması olasıdır.

Almanya, Norveç, Litvanya, Estonya gibi ülkelerde depozito sistemleri %90'ların üzerinde başarı oranına ulaşmıştır. Bu başarının ardında güçlü bir kamu denetimi, ekonomik olarak teşvik edici depozito bedelleri, yaygın iade noktaları ve kamusal şeffaflık yer almaktadır.

Türkiye'de uygulanacak sistemin yalnızca teknik değil aynı zamanda sosyo-ekonomik adalet, kapsayıcılık, veri şeffaflığı ve çevresel etkinlik kriterlerine göre değerlendirilmesi devletin çevreyi koruma yükümlülüğü açısından da elzemdir.

Bu bağlamda;

1. 2020-2025 yılları arasında Türkiye'de yıllık bazda toplam ne kadar ambalaj atığı üretilmiştir? Bu atıkların plastik, cam, metal ve kompozit bazlı dağılımı nedir?
2. Aynı yıllar için geri dönüştürülebilen ambalaj atıklarının ne kadarı lisanslı geri kazanım tesislerinde işlenmiştir? Ne kadarı yakılmış, düzenli depolanmış veya vahşi alanlara karışmıştır?
3. 2025 yılı itibarıyla uygulamaya konacak olan Zorunlu Depozito Yönetim Sistemi hangi ambalaj türlerini, hacim ve kullanım sınıflarını kapsayacaktır? Kapsam dışında kalan ürünler nelerdir?
4. Depozito bedeli ambalaj başına kaç Türk Lirası olarak belirlenmiştir? Bedel, ambalaj türüne, kapasitesine veya satış fiyatına göre farklılık göstermekte midir?
5. Türkiye genelinde depozito iade noktalarının planlanan coğrafi dağılımı nedir? İl/ilçe bazlı hedef sayılar kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
6. Kırsal bölgeler ve küçük yerleşimlerde yaşayan vatandaşların sisteme erişimi nasıl sağlanacaktır? Mobil iade ünitesi veya sabit olmayan toplama çözümleri planlanmış mıdır?

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

7. Türkiye genelinde ambalaj toplayarak geçimini sağlayan sokak emekçilerinin bu sistemden nasıl etkileneceğine dair bir etki analizi yapılmış mıdır? Bu kişilerin sistem içine entegre edilmesi için bir sosyal politika programı planlanmakta mıdır?
8. DYS kapsamında tüketiciden iade alınan ambalajlara karşılık ödeme yapılan iade noktalarının finansmanı kamu bütçesinden mi üretici sorumluluğu çerçevesinde özel sektör eliyle mi sağlanacaktır?
9. Sistemin etkinliğini değerlendirmek için hedeflenen yıllık ambalaj iade oranları nedir?
10. 2025, 2026 ve 2027 yılları için yıllık performans göstergeleri belirlenmiş midir?
11. Türkiye’de uygulanacak sistemin şeffaflığı nasıl sağlanacaktır? DBYS üzerinden toplanan verilerin kamuya açık paylaşımı, düzenli raporlama ve Meclis denetimi sağlanacak mıdır?
12. Avrupa Birliği’nde örnek alınan ülkeler hangileridir? Türkiye’de kurulacak sistemin Almanya, Norveç, Litvanya gibi ülkelerdeki uygulamalardan ne ölçüde ilham aldığı, hangi unsurların adapte edildiği kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
13. Türkiye’nin 2025 yılı Katı Atık Yönetimi Eylem Planı’nda ambalaj atıklarıyla ilgili hangi yasal ve stratejik hedefler yer almaktadır? Bu hedeflerle DYS uygulaması nasıl entegre edilmiştir?